

گنجینه

زیبایی‌ها، محذاری و میراث فرهنگی شهرستان بناب

جلد اول

علی اصغر بالغ

۱۳۹۵

سرشناسه	بالغ، علی اصغر، ۱۳۳۰ -
عنوان و نام پدید آور	نگاه نگاره‌ها: زیبایی‌های معماری و میراث فرهنگی شهرستان بناب / تألیف علی اصغر بالغ
مشخصات نشر	تبریز: پروژه ترجمه حسلو، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۱۳۶ ص. ۲ ج. [جلد اول: بیست و شش + ۵۵۴: مصور (بخشی رنگی)، جدول
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۶۸۹-۰۹-۷: (دوره)
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۶۸۹-۱۰-۳: (جلد اول)
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۶۸۹-۱۱-۰: (جلد دوم)
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
عنوان دیگر	زیبایی‌های معماری و میراث فرهنگی شهرستان بناب
موضوع	بناب
موضوع	بناب -- آثار تاریخی
رده‌بندی کنگ	۱۳۹۴ ۲۶ب۱۶/ن ۷۵/DSR۲۰۷۵
رده‌بندی ویبی	۹۵۵/۵۳۲۶۷:
شماره کتابشناسی ملی	۴۱۰۹۲۸۴:

نگاره‌ها: زیبایی‌های معماری و میراث فرهنگی بناب (جلد اول)

تألیف: علی اصغر بالغ
 ویراستار: علی صدرائی
 ویراستار ادبی: نسر علیون
 نسر: پروژ ترجمه، حسلو
 نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۵
 تصاویر: عکس‌های دانا، کتاب از نگارنده بقیه برابر زیرنویس
 طراح روی جلد: مظاهر دهقان
 عکس روی جلد: شبستان مسجد امام شهر بناب
 نقش گل در عطف جلد: از صندوق شاه‌تیر مسجد امام بناب
 تایپ: مژده مصیبی
 تیراژ: ۱۵۰۰ جلد
 تعداد صفحه و قطع: ۱۱۳۶ / وزیری
 مروفچینی و صفحه‌آرایی: خدمات نشر جام زرین
 شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۸۹-۰۹-۷
 شابک جلد اول: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۸۹-۱۰-۳
 قیمت دوره: ۶۵۰۰۰ تومان

نشانی فروش اینترنتی کتاب: www.negahenegarcha.ir

کلیه حقوق این اثر برای نگارنده محفوظ است.

تبریز: خیابان امام، بازار کیود، فاز ۲، طبقه همکف، پلاک ۳۴

www.nashreproje.com

تلفن: ۰۹۱۴۳۰۵۹۰۲۲

سخن ناشر

به نام مصوری که صورت تابع انسان را در پشت پرده‌های تظاهر ترسیم کرد و سپاس بیکران بر گرداننده آفاق که توفیق عرضه کتاب برگزیده علاقه‌مندان تاریخ این مرزوبوم بر ما ارزانی داشت. منطقه آذربایجان از کهن‌روژه‌های تاریخ آوای بلندی بلند داشته که دلایل عدیده‌ای بر آن برشمرده‌اند و موقعیت جغرافیایی ممتاز و هم‌ت بلند ساکنان آن مشتی از خروار آن دلایل در شمار می‌آیند. در گوشه‌ای از این سرزمین پهناور، منطقه‌ای رنجور از حوادث روزگار با پیشینه‌ای دی‌جور آرمیده است و امروز آن را به نام بناب می‌شناسیم. کتاب پیش‌رو به خامه بزرگمردی از همین دیار است که عمر خویش را در راه صیانت و احیای یادگارهای تاریخی آن منطقه مصروف داشته و به حق می‌توان وی را شایسته‌ترین شخص در ثبت و ضبط حقایق و روافع مربوط به موارث فرهنگی و تاریخی این منطقه دانست.

در مجموعه دوجلدی حاضر مباحث و مطالب ذی‌قیمت بسیاری با محوریت ابعاد مختلف تاریخ و فرهنگ و ریشه‌شناسی نام منطقه و — مهم‌تر از همه — جنبه‌های فراموش‌شده یا در حال زوال فرهنگ و آیین‌ها و سنن آن عرضه شده‌اند. بی‌شک تدوین چنین مجموعه‌ای بسیار مطلوب و ضروری و آرزوی دیرینه ساکنان این سرزمین بوده است.

به ملاحظه پرهیز از اطاله کلام، عجلتاً به ذکر چند نکته پیرامون مسائل فنی کتاب بسنده می‌گردد: نخست اینکه، تنظیم مطالب در قسمت‌هایی از کتاب منطبق بر سلیقه شخصی مؤلف و بر اساس دلایلی صورت گرفته است که ایشان بر این کار داشته‌اند. دو دیگر اینکه، در بالا اشاره

رفت که مطالب این مجموعه ماحصل تتبعات و کارهای عملی و مشاهدات مؤلف پُرکار آن طی سال‌های متمادی حضور و فعالیت در حوزه میراث فرهنگی منطقه هستند فلذا از دریچه چشم و زاویه دید ایشان بر خوانندگان گرانمایه عرضه می‌شوند و صدالبته معرف دیدگاه‌ها و عقاید شخصی ایشان هستند. و سرانجام اینکه، هر چند در زمینه ویراستاری ادبی کتاب تلاش بسیار زیادی صورت پذیرفته است، به غالب احتمال اشکالات و ایراداتی همچنان در آن باقی خواهد بود که از بابت آن از اربابان فضل و ادب پیشاپیش عذر تقصیر داریم؛ بی‌مناسبت نخواهد بود اگر سخن نغزی را که دکتر ساموئل جانسون (در مقدمه *A Dictionary of the English Language* 1755) در باب فرهنگ‌شناسی بیان داشته بود به حوزه ویراستاری ادبی نیز تسری دهیم و بگوییم: هر نویسنده‌ای چه به آرزوی تحسین و تکریم باشد، اما ویراستار تنها به این امید تمسک تواند جست که دست مذمت و زخم از گریبان خویش دور دارد و حتی این نیز در قریب به اتفاق موارد «زهی تصوّر باطل زهی خیال»^۱

در پایان برای جناب آقای علی اسغریال و تمامی عزیزانی که ایشان را در مراحل مختلف گردآوری و تدوین مطالب این اثر حمایت و مساعدت نمودند از درگاه ایزد منان دوام ایام عزّت و بهروزی مسنلت داریم و امیدواریم پژوهشگران مناطق دیگر این خطّه زرخیز نیز با الهام گرفتن از این قبیل آثار به ثبت و ضبط مواریث تاریخی منطقه خویش پس از آنکه به طور کامل از چهره روزگار زدوده شده باشند، همت گمارند. فما توفیقنا الا بالّله...

صمد علیو (نویسنده/ترجمه)

مدیر مسئول نشر پرستار ترجمه حسنلو

فهرست مطالب

هفده	مقدمه بر فسور صدیقی
بیست و یک	پیشگفتار

۱	فصل اول: بناب
۱	۱- موقعیت شهرستان بناب در استان آذربایجان شرقی
۳	۲- فعالیت‌های اقتصادی
۵	۳- وجه تسمیه بناب
۱۲	۴- مطالعات و تحقیقات در مورد بناب

۱۷	فصل دوم: آب
۱۷	۱- نقش آب در پیدایش تمدن‌ها
۳۰	۲- رودخانه‌های تمدن‌ساز
۲۷	۳- اسامی برخی از جوی‌ها
۲۸	۴- آرخ (آریداماخ (مراسم لایه‌روبی و تمیز کردن جوی)
۲۹	۵- یولاخ (دریند)
۳۱	۶- نام رودخانه صوفی
۳۳	۷- رودخانه ماهیری دومین رودخانه تمدن‌ساز بناب
۳۳	۸- نهرها و جویبارهای خاموش
۳۵	۹- سنت آبپاشی
۳۶	۱۰- قنات (کاریز)
۴۴	۱۱- میراب‌ها

۱۲- منجیق آب	۴۵
۱۳- دولاب	۵۷
۱۴- آسیاب آبی در بناب	۵۹
۱۵- تاکستان‌های بناب	۶۷

فصل سوم: جاذبه قدیمی، بازارهای سنتی و صنایع دستی ۷۵

۱- بناب در مسیر جاذبه ابریشم	۷۵
۲- کاروانسراهای در خدمت کاروان‌ها	۷۹
۳- بازارها و معادنهای قیمی در مسیر کاروان‌ها	۸۶
۴- کاروانسراها	۸۷
۵- محلات	۸۷
۶- بازارها و زیبایی شهر	۸۷
۷- چارچی‌ها (منادی‌ها)	۹۵
۸- درشک‌های مسافربر (فایتون)	۹۵
۹- بازارهای هفتگی سنتی	۹۸
۱- صنایع دستی سنتی	۱۰۴
۱۱- بازار کفّاشان (پیشه‌چی بازار)	۱۰۴
۱۲- بازار کلاه‌دوزان	۱۰۵
۱۳- بازار رنگ‌گران	۱۰۶
۱۴- بازار حلاجان	۱۰۶
۱۵- بازار آهن‌گران	۱۰۷
۱۶- بازار مسگران	۱۰۹
۱۷- بازار حاجی تقی	۱۱۲
۱۸- بازار نجاران	۱۰۹
۱۹- جلفاگری (بافندگی)	۱۱۴
۲۰- بازار موتابان	۱۱۶
۲۱- کارخانه سبزه‌پاک‌کنی	۱۱۷
۲۲- کوزه‌گران	۱۱۷
۲۳- معازه‌ها	۱۱۹
۲۴- داروغه	۱۲۰
۲۵- اطلاعات‌دهندگان	۱۲۰

فصل چهارم: پیشینه تاریخی بناب ۱۲۱

۱- بناب در عهد باستان	۱۲۱
۲- مغولان در خون‌دولان	۱۲۹

۱۳۶	۳- قره‌تپه گرویش همان شهر بناب یا پایگاهی نظامی برای آن؟
۱۳۹	۴- شهر بناب در دوره صفویه
۱۵۰	۵- ایلیخی قره‌چیق بناب (در اسناد تاریخی)
۱۶۷	۶- حماسه شیخ علی قاضی بنایی و شکست قشون شیخ عبداللّه
۱۸۸	۷- نقش مردم بناب در انقلاب مشروطه
۱۹۳	۸- بناب شهرستان شد
۱۹۶	۹- واژه‌های قدیمی در گویش مردم بناب

فصل پنجم: میراث فرهنگی

۲۱۹	۱- تأسیس اداره میراث فرهنگی بناب
۲۲۱	۲- وضعیت آثار و بناهای تاریخی شهرستان بناب در سال ۱۳۷۴
۲۲۵	۳- ایجاد کتابخانه اختصاصی میراث فرهنگی
۲۲۶	۴- شناسایی و ثبت آثار تاریخی
۲۲۷	۵- مطالعات و هیئت بررسی پاسگاه تاریخی بناب
۲۲۹	۶- تشکیل یگان حفاظت آثار تاریخی
۲۳۰	۷- علاقه‌مندان و دوستداران میراث فرهنگی بناب

فصل ششم: آثار و بناهای تاریخی بناب

۲۳۳	فهرست آثار و بناهای تاریخی
۲۴۰	هنر و زیبایی در آثار تاریخی
۲۴۷	چرایی آفرینش این آثار
۲۵۳	نقش و نگار در سایر بناها
۲۶۰	معرفی آثار و بناهای تاریخی بناب
۲۶۰	۱- مسجد جامع مهرآباد
۳۰۰	۲- گرمابه مهرآباد
۳۲۶	۳- مسجد جامع میدان (گرویش)
۳۴۱	انواع طرح سرستون‌ها و نگاره‌های مساجد چوبی بناب
۳۵۳	مکاتب نقاشی و نگارگری در ایران
۳۶۹	اسامی نقاشان در کتیبه‌های مساجد منطقه
۳۷۰	زبان هنر
۳۷۱	نقش هنر مانی در نگاره‌های مساجد تاریخی منطقه
۳۷۶	جمع‌بندی: برخی ملاحظات کلی پیرامون مساجد بناب و نقش و نگاره‌های آنها
۳۸۳	۴- مسجد اسماعیل بیگ
۳۹۱	۵- مسجد کبود (گوی مسجد)
۳۹۸	۶- مسجد زرگران

۴۰۷	۷- مسجد قمرز
۴۰۹	۸- مسجد حافظ (اولاد ذکور)
۴۱۲	۹- مسجد گوینلر
۴۱۴	۱۰- مسجد جامع میدان روستای ازویش بناب
۴۲۰	۱۱- مسجد جامع میدان روستای زوارق (زوار)
۴۲۴	۱۲- سایر مساجد چوبی با سرستون‌های حجمی در بناب
۴۳۰	مساجد و بناهای چوبی در سایر شهرهای ایران و ترکیه
۴۵۳	مشترکات کلیه مساجد چوبی بناب
۴۵۵	بررسی وجوه نمای مساجد بناب از مساجد شهرهای دیگر
۴۶۰	۱۳- برمانه حاجی فتح‌الله
۴۶۶	۱۴- ماری صخره‌ای روستای ضور در بناب
۴۹۱	۱۵- خانه سیفال‌ماء
۵۰۳	۱۶- پل پنج‌چشم
۵۰۶	۱۷- برج و باروی شهر (قاصدک)
۵۲۷	۱۸- خانه تاریخی حاجی علی نژاد
۵۳۲	۱۹- تونل منطقه سیبگان
۵۳۹	۲۰- کاروانسرای ممقانی

مقدمهٔ پرفسور صدیقی

به نام آن که هستی نام از او آفا!

مسئلاً کتاب حاضر به قلم دوست خوبه‌ان ام‌ای علی‌اصغر بالغ‌اثری ارزشمند در رابطه با شهرستان بی‌مثال بناب است. چاپ این اثر به دست دست صمیمی و هم‌مدرسه‌ای من آرزوی چندین ساله‌ام بود زیرا که آقای بالغ، با توجه به تجربیات گران‌سنگ خویش در شناخت میراث گذشته‌مان، شایسته‌ترین فرد برای نگارش چنین مجموعه‌ای هستند. ایشان از همان دوران نوجوانی عاشق زادگاه خویش و تمدن ریشه‌دار آن بودند و به واسطهٔ توان کارشناس مشتاق میراث فرهنگی و سپس به عنوان ریاست این اداره در مراغه و بناب خدمت ماندگاری را در راستای شناسایی میراث ارزشمند این منطقه ارائه نمودند و همهٔ ما را متوجه آذربزرگ این دیار ساختند.

پیش از من و توشیز و بنابی بوده است بر روی زمین چو آفتابی رده است
همت بنگر، چسان از آن دیر زمان در هر گذرش بنای نابی بوده است

اگر چه در رابطه با منطقهٔ بناب کتاب‌های مایه‌وری چون زادگاه زرتشت به قلم آقای یعقوب سلامتی، سیمای بناب توسط مرحوم حسین بابک، چهل‌ستون‌های باشکوه بناب نوشتهٔ پژوهشگر گرانقدر مرحوم دکتر پرویز ورجاوند، یادداشت‌هایی از رویدادهای تاریخ معاصر بناب و قره‌چیق به دست شاعر و نویسندهٔ توانمند مرحوم حاج قادر یزدان‌پناه، جلد دوم کتاب ستاوندهای چوبی دوره صفویه در آذربایجان به قلم شادروان آقای سیروس خیری و چندین رساله و مقالهٔ دیگر نوشته

شده‌اند، اما خلاصه مجموعه‌ای که بتواند میراث گذشته این منطقه پرافتخار را آن‌چنان که هست به تصویر بکشد در این زمان شدیداً احساس می‌شود. حقیقتاً، جا داشت شکوه افتخارآمیز این شهرستان با این همه غنای فرهنگی به طور عالمانه، کارشناسانه و مستند به قلم کشیده شود. باید صادقانه اظهار نمایم که اشتیاق شورانگیز آقای بالغ و دوستان وی به میراث نیاکان این سرزمین، خود محرک قوی در شعله‌ور شدن عشق عمیق در اینجانب به میراث گران‌بهای کشورم و مخصوصاً شهرستان اصیل بناب گردید و مرا تشنه استخراج میراث فرهنگی این دیار نمود. مسلماً، استخراج این منابع فرهنگی عظیم و به‌خصوص ترمیم و نگهداری آن بدون همت والا و تلاش‌های عاشقانه ایشان در این وسعت هرگز امکان‌پذیر نمی‌بود. در روزگاری که شور عظیم نشأت گرفته از عشق مردم شورآفرین بنابر شعله در دل ما انداخت، علی‌رغم کارشکنی عده معدودی جاهل، زبانه این آتش شیرین محبت جمع ما در سازندگی همه‌جانبه این دیار گردید، به طوری که پروژه‌های بزرگ ملی در مجرای شری اسلامی به تصویب می‌رسیدند و، با پیگیری‌های جدی و عاشقانه، یکی پس از دیگری قد علم می‌کردند و با شکوه و عظمت خاصی در جامعه جلوه می‌نمودند و نغمه جاودانگی این خطه را در دل‌های عاشقان طنین‌انداز می‌ساختند. در این اثنا، آقای بالغ نیز هر از چندی با کشفی جدید از میراث زرّین گذشته این دیار دل‌عاشقان آن را تسخیر می‌کرد و عزم ما را در ساختن این دیار با فرهنگ دوچند رنگی نمود.

من نساختم شهر تو این حاصل عشق من است شعله‌ای زده ز دایمیدمش این وطن است
عشق کند آن تیسفون فرهاد بردش شهرتش من ندارم توشه‌ای، شرم یمن پیراهن است

در دورانی که همه عاشقان بناب آستین‌ها را بالا زده بودند و به اتفاق هم در این دلداده این دیار زمزمه می‌کردیم که:

می‌سازمت ای وطن اگر چه با نثار جان خویش ستون به سقف تو می‌زنم حتی با استخوان خویش

آقای بالغ نیز با کشف و مرمت اثر پرافتخار دیگری به همگان عملاً ثابت می‌کرد که آبادی این خطه زرخیز و بی‌مثال ضرورتی جدی است. در اینجا، شایسته است از حمایت‌های صادقانه آقای مهندس تقی‌زاده، مدیر کل محترم میراث فرهنگی وقت، که ایشان نیز از احیاء گران‌عاشق میراث گذشته این کشور بوده‌اند صمیمانه سپاسگزاری نمایم. در این عرصه، با نظر آقای بالغ اینجانب

پیشنهاد برنامه پژوهشی «بررسی باستان‌شناختی منطقه بناب» را به معاونت محترم رئیس جمهور و رئیس وقت سازمان میراث فرهنگی دادم که در سال ۱۳۸۱، بر اساس مجوز شماره ۱۱/۲/۵۸۴۴، جزو برنامه‌های مصوب پژوهشکده باستان‌شناسی قرار گرفت. این برنامه با همت و به سرپرستی آقای علی صدرائی، از کارشناسان زبده میراث فرهنگی، و با همکاری همکاران و دوستان ایشان با مسئولیت اداری آقای علی اصغر بالغ، به نحو شایسته‌ای اجراء گردید که وصف آن در همین کتاب آمده است. در نتیجه مطالعات صادقانه آقای علی صدرائی و هیئت ایشان، گزارش ماندگار و بی‌نظیری در تاریخ این شهرستان تحت عنوان «بررسی باستان‌شناختی منطقه بناب» در دو جلد تنظیم گردید. کتابی نیز به همین عنوان به قلم آقای علی صدرائی در سال ۱۳۸۴ به چاپ رسید. این کتاب به سبب سندی معتبر برای اهل تحقیق و عاشقان میراث شورانگیز این دیار با فرهنگ و نورانی برای دانش‌پژوهان باقی خواهد ماند.

متأسفانه، در گذشته باستان‌شناسی این قلم شهرستان بناب بسیاری از آثار این شهرستان به نام شهرهای دیگر رقم خورده‌اند و، تأسف بارتر آن‌که، قلم‌های زهرآگینی نیز در تلاش بوده‌اند تا این افتخارات را نه تنها کتمان کنند و به یغما ببرند بلکه، آن را تحریف و گذشته‌شکوهمند این دیار را تحقیر نمایند. آقای بالغ در کتاب حاضر به زیبایی و صراحت تمام از این نوع توطئه‌ها پرده برداشته است. اگر چه گزارش مستند میراث فرهنگی به قلم آقای صدرائی خود خط بطلانی بود بر آن اندیشه‌های ناپاک و جعلی، اما امید است شرح مستند آقای بالغ در این کتاب برای همیشه چنین قلم‌هایی را مایوس نماید. متأسفانه، جعل تاریخ در گذشته بناب محدودی قری بوده است که، علی‌رغم وجود ده‌ها اثر تاریخی ثبت‌شده با قدمت بیش از ۷۰۰۰ سال در این شهرستان، هنوز نام این شهرستان و، به تبع آن، تاریخ غرورآفرین آن قبل از حمله مغول به کشور، در پرده‌ای از ابهام قرار دارد؛ و متأسفانه بسیاری آن مستندات جعلی را پذیرفته و حتی برخی از پژوهشگران بناب نیز آنها را بدون مراجعه به مستندات اصلی باور کرده و با کمال تأسف تا این اواخر به آنها ارجاع داده‌اند. آقای بالغ به نمونه‌هایی از این موارد در کتاب حاضر اشاره دارند.

اینک این اثر با ارزش که با تجربه مملو از تلاش و عشق یک متخصص میراث فرهنگی عجین شده است اثر ماندگار دیگری است پیش روی ما. این اثر سبب تابناکی گذشته چندین هزار ساله این شهرستان می‌شود و آن را هم‌چون نگینی درخشان در تاریخ زرین ایران عزیز به نمایش می‌گذارد؛ گذشته‌ای که نه تنها ناشناخته و گم شده بود بلکه ناجوانمردانه تحریف و لگدمال نیز

گردیده بود. اگر چه امروز دوست و دشمن به گذشته زیبای بناب اذعان دارند اما حدود هفتصد سال پیش مردم انقلابی این منطقه همراه با نام و نشان‌شان در «گودال خون‌دولان» توسط مغولان خونخوار ایلخانی دفن شده‌اند، به طوری که ما حتی اسم شهر و دیارمان را قبل از آن زمان نمی‌دانیم. تنها حمدالله مستوفی در کتاب نزهة القلوب از منطقه بناب با نام نیازجون یاد کرده است که مسلماً بیانگر این نکته دردناک است که نیاکان ما جان خود را در «خون‌دولان» فدا کرده‌اند. و جالب آنکه، ایشان در پاورقی همان کتاب اشاره کرده‌اند که این اسم شاید بناخون یا بناجون باشد؟! این اشاره هیچ شکی را باقی نمی‌گذارد که، به خاطر مخالفت مردم این سرزمین با حضور بیگانگان مغول و قتل‌عام آنها، مهاجمان مغول عمداً از روی کینه به خاطر مقاومت آن بزرگان به محو گذشته پرافتخار این دیار مظلوم اقدام کرده‌اند. حقیقتاً، آیا سرزمینی که پس از این همه ضربات سهمگین مغولان و آنگاه مالی فرزندان خلف آنها هنوز استوار و پایدار نغمه‌های عاشقانه مردم صبور خویش را در دستان زخمیه می‌کند شایسته توجه و لااقل تحقیق نیست؟!

گل نیست چنین سرکش و زیبا که ... هستی
تو عشق منی ای وطنم شیز و بنابم
... نیست بدین گونه فریبا که تو هستی
ایوب خجل ماند این قدر شکیا که تو هستی

مگر ممکن است این منطقه با این همه تمدن آثار، جامانده از هزاران سال پیش، چون قیزلار قلعه‌سی، تپه مسجد مهرآباد، قره کوللیک (قره کلک) و سایر پرگانه‌ها، بی‌نام و نشان باشد؟! لذا، جا دارد مشتاقان دل‌سوخته این دیار با فرهنگ و پژوهشگران جوان و شنه میراث گران‌بهایمان نه تنها پاسدار میراث گران‌بهای فرهنگیمان باشند بلکه با الهام از این اثر ارزشمند گذشته‌های دور این شهرستان پرافتخار را نیز عاشقانه واکاوی و کاوش نمایند، فداکاری بزرگان آن چون طرخان، سیف‌العلماء اول و دکتر علی فرهی را شرح دهند و نخبگان علمی و صنعتی، چون شیخ عباس قلی‌فرزانه، حکیم میرزا محمدباقر طبیبی و ایش‌بیلر، را به جامعه امروزی معرفی نمایند تا راهشان چراغ پرفروغ رهروان عاشق آنها باشد.

بتاریخ ۱۳۹۳/۱/۱۷

دکتر رسول صدیقی بنابی